LIETUVOS RESPUBLIKOS GENERALINIO PROKURORO
Į S A K Y M A S

DĖL REKOMENDACIJŲ DĖL KRIMINALINĖS ŽVALGYBOS ĮSTATYMO, BAUDŽIAMOJO PROCESO KODEKSO NORMŲ TAIKYMO IR KRIMINALINĖS ŽVALGYBOS INFORMACIJOS PANAUDOJIMO BAUDŽIAMAJAME PROCESE PATVIRTINIMO

2012 m. gruodžio 31 d. Nr. I-383
Vilnius

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos prokuratūros įstatymo (Žin., 1994, Nr. 81-1514; 2003, Nr. 42-1919; 2008, Nr. 81-3173; 2011, Nr. 91-4333) 14 straipsnio 1 dalimi, 16 straipsnio 2 dalimi ir siekdamas nustatyti Lietuvos Respublikos kriminalinės žvalgybos įstatymo, Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso normų taikymo ir kriminalinės žvalgybos informacijos panaudojimo baudžiamajame procese tvarką:

1. T v i r t i n u pridedamas Rekomendacijas dėl Kriminalinės žvalgybos įstatymo, Baudžiamojo proceso kodekso normų taikymo ir kriminalinės žvalgybos informacijos panaudojimo baudžiamajame procese (toliau – Rekomendacijos).

2. N u s t a t a u, kad informacija, gauta pagal Lietuvos Respublikos operatyvinės veiklos įstatymą (Žin., 2002, Nr. 65-2633), naudojama Lietuvos Respublikos kriminalinės žvalgybos įstatymo (Žin., 2012, Nr. 122-6093) ir Rekomendacijų nustatyta tvarka.

3. P r i p a ž į s t u netekusiais galios:

2.1. Lietuvos Respublikos generalinio prokuroro 2007 m. spalio 12 d. įsakymą Nr. I-134 „Dėl Rekomendacijų dėl Operatyvinės veiklos įstatymo ir Baudžiamojo proceso kodekso normų taikymo patvirtinimo“;

2.2. Lietuvos Respublikos generalinio prokuroro 2008 m. gegužės 28 d. įsakymą Nr. I-79 „Dėl Lietuvos Respublikos generalinio prokuroro 2007 m. spalio 12 d. įsakymo Nr. I-134 „Dėl Rekomendacijų dėl Operatyvinės veiklos įstatymo ir Baudžiamojo proceso kodekso normų taikymo patvirtinimo“ pakeitimo“;

2.3. Lietuvos Respublikos generalinio prokuroro 2012 m. sausio 3 d. įsakymą Nr. I-9 „Dėl Lietuvos Respublikos generalinio prokuroro 2007 m. spalio 12 d. įsakymo Nr. I-134 „Dėl Rekomendacijų dėl Operatyvinės veiklos įstatymo ir Baudžiamojo proceso kodekso normų taikymo patvirtinimo“ pakeitimo“.

4. P a v e d u Generalinės prokuratūros Komunikacijos skyriui paskelbti Rekomendacijas prokuratūros interneto svetainėje, o Dokumentų valdymo ir asmenų aptarnavimo skyriui – „Valstybės žiniose“.

5. Nustatyta tvarka su įsakymu supažindinti Generalinės prokuratūros ir teritorinių prokuratūrų prokurorus, valstybės tarnautojus ir darbuotojus.

GENERALINIS PROKURORAS DARIUS VALYS

_____

PATVIRTINTA
Lietuvos Respublikos generalinio prokuroro
2012 m. gruodžio 31 d. įsakymu Nr. I-383

REKOMENDACIJOS DĖL KRIMINALINĖS ŽVALGYBOS ĮSTATYMO, BAUDŽIAMOJO PROCESO KODEKSO NORMŲ TAIKYMO IR KRIMINALINĖS ŽVALGYBOS INFORMACIJOS PANAUDOJIMO BAUDŽIAMAJAME PROCESE

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Rekomendacijų dėl Kriminalinės žvalgybos įstatymo, Baudžiamojo proceso kodekso normų taikymo ir kriminalinės žvalgybos informacijos panaudojimo baudžiamajame procese (toliau – Rekomendacijos) paskirtis – reglamentuoti pagal Lietuvos Respublikos kriminalinės žvalgybos įstatymą (Žin., 2012, Nr. 122-6093) (toliau – Kriminalinės žvalgybos įstatymas) surinktos informacijos panaudojimą baudžiamajame procese, kriminalinės žvalgybos informacijos rinkimo būdų ir priemonių, numatytų Kriminalinės žvalgybos įstatyme, kai pradėtas ikiteisminis tyrimas, procesinių prievartos priemonių, numatytų Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso (Žin., 2002, Nr. 37-1341; 2003, Nr. 38-1734; 2004, Nr. 25-761, Nr. 115-4276; 2007, Nr. 81-3312; 2011 Nr. 81-3965) (toliau – BPK) 154, 155, 158, 159 ir 160 straipsniuose, taikymo tvarką, užtikrinti asmens teisių apsaugą baudžiamojo proceso metu.

2. Pagrindinės Rekomendacijose vartojamos sąvokos:

Elektroniniai ryšiai – tai signalų perdavimas laidinėmis, radijo, optinėmis ar kitomis elektromagnetinėmis priemonėmis.

Kriminalinės žvalgybos objektai – galimai rengiamos, daromos ar padarytos nusikalstamos veikos, jas rengiantys, darantys ar padarę asmenys, šių asmenų aktyvūs veiksmai neutralizuojant kriminalinę žvalgybą, kiti su valstybės nacionaliniu saugumu susiję įvykiai ir asmenys.

Kriminalinės žvalgybos veiksmai – Kriminalinės žvalgybos įstatyme numatyti informacijos rinkimo būdai (agentūrinė veikla, apklausa, apžiūra, kontrolinis patikrinimas, kontroliuojamasis gabenimas, nusikalstamos veikos imitavimas, pasala, sekimas, slaptoji operacija, teisėsaugos institucijų užduotis), kriminalinės žvalgybos metu naudojamos techninės priemonės (bendra ir specialia tvarka) bei informacinės sistemos.

Privatus žmogaus gyvenimas – tai individo asmeninis gyvenimas: gyvenimo būdas, šeiminė padėtis, gyvenamoji aplinka, santykiai su kitais žmonėmis, individo pažiūros, įsitikinimai, įpročiai, jo fizinė bei psichinė būklė, sveikata, garbė, orumas ir kt.

Prokurorai, kontroliuojantys kriminalinės žvalgybos teisėtumą, – generalinis prokuroras ir jo įgalioti Generalinės prokuratūros ir apygardų prokuratūrų prokurorai, kontroliuojantys kriminalinės žvalgybos veiksmų teisėtumą ir koordinuojantys jų vykdymą.

Slapti ikiteisminio tyrimo veiksmai – elektroninių ryšių tinklais perduodamos informacijos kontrolė, jos fiksavimas ir kaupimas, numatytas BPK 154 straipsnyje, savo tapatybės neatskleidžiančių ikiteisminio tyrimo pareigūnų veiksmai, numatyti BPK 158 straipsnyje, nusikalstamą veiką imituojantys veiksmai, numatyti BPK 159 straipsnyje, slaptas sekimas, numatytas BPK 160 straipsnyje.

3. Rekomendacijose vartojama prokuroro sąvoka suprantama kaip bet kuris Generalinės prokuratūros ar teritorinės prokuratūros prokuroras, atliekantis, organizuojantis ikiteisminį tyrimą ir jam vadovaujantis.

4. Baudžiamojo proceso metu asmens teisės į jo ir jo šeimos privatų gyvenimą, taip pat teisė į būsto neliečiamybę, susirašinėjimo, telefoninių pokalbių ir kitokio susižinojimo slaptumą gali būti apribotos tik BPK numatytais atvejais ir tvarka (BPK 44 straipsnio 9 dalis).

II. KRIMINALINĖS ŽVALGYBOS VEIKSMŲ ATLIKIMAS PRADĖJUS IKITEISMINĮ TYRIMĄ

5. Kriminalinės žvalgybos tyrimo metu nustačius nusikalstamos veikos požymius (nusikalstamus veiksmus ar neveikimą, nusikalstamos veikos vietą ir laiką), pradedamas ikiteisminis tyrimas BPK 166 straipsnyje nustatyta tvarka, o kriminalinės žvalgybos tyrimas dėl tos nusikalstamos veikos nutraukiamas.

6. Kriminalinės žvalgybos tyrimo metu nustačius nusikalstamos veikos požymius, ikiteisminis tyrimas gali būti nepradedamas, jei gali kilti pavojus kriminalinės žvalgybos slaptųjų dalyvių saugumui ar kriminalinės žvalgybos subjekto teisėtiems interesams. Kriminalinės žvalgybos subjektas apie tai privalo pranešti kriminalinės žvalgybos teisėtumą kontroliuojančiam prokurorui, kuris, vadovaudamasis generalinio prokuroro nustatyta tvarka, priima sprendimą dėl tolesnio kriminalinės žvalgybos tyrimo, iki nurodytas pavojus bus pašalintas.

7. Pradėjus ikiteisminį tyrimą dėl tiriamo asmens ar grupės asmenų padarytos nusikalstamos veikos, kriminalinės žvalgybos tyrimas gali būti tęsiamas dėl tiriamo asmens ar grupės (ar jos dalies) asmenų galimai padarytų, rengiamų ar daromų kitų nusikalstamų veikų, buvusių kriminalinės žvalgybos objektu, kol nenustatyti nusikalstamos veikos požymiai.

8. Kriminalinės žvalgybos veiksmai, numatyti Kriminalinės žvalgybos įstatymo 9–15 straipsniuose, negalimi pradėjus ikiteisminį tyrimą.

9. Ikiteisminio tyrimo metu aukštesniojo prokuroro arba prokuroro, kontroliuojančio kriminalinės žvalgybos teisėtumą, pavedimu (esant kriminalinės žvalgybos subjekto vadovo ar jo įgalioto vadovo pavaduotojo sutikimui ar prašymui) gali būti tęsiami ar atliekami kriminalinės žvalgybos veiksmai, kuriais neribojamos asmens teisės, numatytos BPK 44 straipsnio 9 dalyje (pvz., kriminalinės žvalgybos apklausa, apžiūra, agentūrinė veikla ir kiti kriminalinės žvalgybos veiksmai, jeigu jais neribojamos asmens teisės, numatytos BPK 44 straipsnio 9 dalyje).

10. Kriminalinės žvalgybos veiksmai, sankcionuoti prokuroro ar teismo, ir kiti kriminalinės žvalgybos veiksmai nutraukiami priėmus sprendimą pradėti ikiteisminį tyrimą. Ikiteisminio tyrimo metu prireikus tęsti kriminalinės žvalgybos veiksmus, kuriais ribojamos asmens teisės, numatytos BPK 44 straipsnio 9 dalyje, BPK nustatyta tvarka privaloma gauti prokuroro ar ikiteisminio tyrimo teisėjo sankciją, o kriminalinės žvalgybos veiksmai, kuriais neribojamos asmens teisės, numatytos BPK 44 straipsnio 9 dalyje, gali būti tęsiami tik aukštesniojo prokuroro ar prokuroro, kontroliuojančio kriminalinės žvalgybos teisėtumą, pavedimu ir esant kriminalinės žvalgybos subjekto vadovo ar jo įgalioto vadovo pavaduotojo prašymui.

11. Jei kriminalinės žvalgybos tyrimo metu naudojant nusikalstamą veiką imituojančius veiksmus nustatoma nusikalstamos veikos požymių (pvz., atliekamas pirkimas ir Kriminalinės žvalgybos įstatymo 6 straipsnio 2 dalies 5 punkto pagrindu gaunama preliminari išvada (informacija), kad gali būti nupirkta narkotinės medžiagos), pradedamas ikiteisminis tyrimas, o nusikalstamą veiką imituojantys veiksmai nutraukiami.

Nusikalstamą veiką imituojantys veiksmai gali būti tęsiami tik tuo atveju, jei dėl besitęsiančio ir trunkamojo pobūdžio jie negali būti nutraukti ir neriboja asmens teisių, numatytų BPK 44 straipsnio 9 dalyje, arba gali būti tęsiami Rekomendacijų 6 punkte nustatyta tvarka. Kitais atvejais nusikalstamą veiką imituojantys veiksmai turi būti iš naujo sankcionuojami BPK 158 ir (ar) 159 straipsnių nustatyta tvarka.

12. Įtariamojo, dingusio be žinios asmens paieška gali būti vykdoma atliekant ir kriminalinės žvalgybos, ir BPK numatytus proceso veiksmus. Atliekant kriminalinės žvalgybos veiksmus, nereikalaujančius prokuroro ar teisėjo sankcijos, nebūtina gauti aukštesniojo prokuroro arba prokuroro, kontroliuojančio kriminalinės žvalgybos teisėtumą, pavedimą. Kriminalinės žvalgybos subjektas privalo suderinti su prokuroru, ar paieškos veiksmai, reikalaujantys prokuroro ar teisėjo sankcijos, bus atliekami taikant BPK ar

Kriminalinės žvalgybos įstatymo nuostatas.

13. Ikiteisminio tyrimo metu vykdant įtariamojo ar dingusio be žinios asmens paiešką ir siekiant gauti duomenų, reikšmingų ikiteisminiam tyrimui, asmens teisės, numatytos BPK 44 straipsnio 9 dalyje, gali būti apribotos tik BPK nustatytais atvejais ir tvarka.

III. KRIMINALINĖS ŽVALGYBOS INFORMACIJOS PANAUDOJIMO BAUDŽIAMAJAME PROCESE TVARKA

14. Kriminalinės žvalgybos informaciją panaudojant baudžiamajame procese, turi būti apsaugoti kriminalinės žvalgybos subjektų teisėti interesai užtikrinant kriminalinės žvalgybos slaptųjų dalyvių saugumą ir neatskleidžiant informacijos apie naudojamas technines priemones bei detalių duomenų apie kriminalinės žvalgybos informacijos rinkimo būdų ir priemonių naudojimą.

15. Sprendimą dėl kriminalinės žvalgybos informacijos panaudojimo baudžiamajame procese priima kriminalinės žvalgybos subjekto vadovas ar jo įgaliotas pareigūnas.

16. Kriminalinės žvalgybos informacija, panaudota vienoje baudžiamojoje byloje, gali būti panaudojama kitoje baudžiamojoje byloje aukštesniojo prokuroro nutarimu, priimtu vadovaujantis BPK 162 straipsniu, esant Rekomendacijų III skyriuje numatytiems pagrindams ir sąlygoms.

17. Kriminalinės žvalgybos informacija baudžiamajame procese gali būti panaudojama:

17.1. priimant sprendimą dėl ikiteisminio tyrimo pradėjimo BPK 166 straipsnio 1 dalies 2 punkte nustatyta tvarka;

17.2. planuojant ikiteisminį tyrimą ar atskirus ikiteisminio tyrimo veiksmus;

17.3. kaip duomenys, patvirtinantys arba paneigiantys bent vieną aplinkybę, turinčią reikšmės bylai išspręsti teisingai.

18. Kriminalinės žvalgybos informacija baudžiamajame procese panaudojama laikantis proporcingumo principo. Paprastai kriminalinės žvalgybos informacija panaudojama atliekant ikiteisminį tyrimą dėl nusikaltimų, numatytų Kriminalinės žvalgybos įstatymo 8 straipsnio 1 dalies 1 punkte ir 2 dalyje.

19. Kriminalinės žvalgybos informacijos panaudojimo būdai:

19.1. pateikiant prokurorui ar ikiteisminio tyrimo įstaigai apibendrintą kriminalinės žvalgybos informaciją;

19.2. perkeliant kriminalinės žvalgybos tyrimo bylos dokumentus ar jų išrašus į baudžiamąją bylą;

19.3. surašius kriminalinės žvalgybos veiksmų atlikimo protokolą ir pateikiant jį į baudžiamąją bylą.

20. Baudžiamajame procese panaudojama paprastai tik Lietuvos Respublikos valstybės ir tarnybos paslapčių įstatymo (toliau – Valstybės ir tarnybos paslapčių įstatymas) (Žin., 1999, Nr. 105-3019; 2004, Nr. 4-29) 10 straipsnyje nustatyta tvarka išslaptinta kriminalinės žvalgybos informacija.

21. Informacija, gauta atliekant kriminalinės žvalgybos veiksmus, fiksuojama kriminalinės žvalgybos pagrindinių institucijų nustatyta tvarka.

22. Kriminalinės žvalgybos subjektui nusprendus baudžiamajame procese panaudoti informaciją, gautą atliekant kriminalinės žvalgybos veiksmus, paprastai surašomas kriminalinės žvalgybos veiksmų atlikimo protokolas, kuriame išdėstoma tik ikiteisminiam tyrimui reikšminga informacija. Kriminalinės žvalgybos veiksmų atlikimo protokolo turinys turi atitikti Kriminalinės žvalgybos įstatymo 19 straipsnio 2 dalies, BPK 179 straipsnio 2 dalies ir Rekomendacijų 14 ir 77 punktuose nustatytus reikalavimus.

23. Kriminalinės žvalgybos veiksmų atlikimo protokolas gali būti surašomas ir kriminalinės žvalgybos tyrimo, ir ikiteisminio tyrimo metu, taip pat ir iki kriminalinės žvalgybos informacijos išslaptinimo, ir po jos išslaptinimo. Jei kriminalinės žvalgybos tyrimo metu nustatoma nusikalstamos veikos požymių ir pradedamas ikiteisminis tyrimas,

ikiteisminiam tyrimui reikšminga kriminalinės žvalgybos informacija kaip įmanoma greičiau pateikiama į baudžiamąją bylą.

24. Kriminalinės žvalgybos informacija nesurašant protokolo baudžiamajame procese gali būti naudojama, jei yra užfiksuota dokumente, kuris atitinka BPK 95–96 straipsniuose nurodytų dokumentų požymius, ir nėra galimybės surašyti BPK 179 straipsnio 2 dalies reikalavimus atitinkantį protokolą (pvz., informacija gauta arba užfiksuota iki pradedant kriminalinės žvalgybos tyrimą ar nedalyvaujant kriminalinės žvalgybos subjektui). Nesurašant protokolo baudžiamajame procese gali būti panaudojama Kriminalinės žvalgybos įstatymo 9 straipsnyje nustatyta tvarka iš juridinių asmenų gauta informacija, taip pat iš kriminalinės žvalgybos informacinių sistemų ar atliekant kriminalinės žvalgybos veiksmus nenaudojant techninių priemonių gauta informacija.

25. Kriminalinės žvalgybos informacija, gauta atliekant kriminalinės žvalgybos veiksmus (panaudojus technines priemones bendra ir specialia tvarka, atlikus apžiūrą, sekimą ir kt.), kaip duomenys, patvirtinantys arba paneigiantys bent vieną aplinkybę, turinčią reikšmės bylai išspręsti teisingai, gali būti panaudojama tik surašius kriminalinės žvalgybos veiksmų atlikimo protokolą.

26. Ikiteisminį tyrimą atliekantis pareigūnas ir prokuroras patikrina, ar kriminalinės žvalgybos veiksmai, kuriais gauta informacija naudojama baudžiamajame procese, atlikti nepažeidžiant Kriminalinės žvalgybos įstatyme nustatytos tvarkos. Informacija, gauta atliekant kriminalinės žvalgybos tyrimą, patikrinama BPK numatytais proceso veiksmais.

27. Ikiteisminį tyrimą atliekantis pareigūnas ir prokuroras privalo užtikrinti, kad baudžiamojoje byloje, iki perduodant ją į teismą, būtų kriminalinės žvalgybos veiksmų, numatytų Kriminalinės žvalgybos įstatymo 9–15 straipsniuose (informacijos gavimas iš ūkio subjektų, techninių priemonių naudojimas specialia tvarka, slapta pašto siuntų ir jų dokumentų apžiūra, pašto siuntų kontrolė ir paėmimas, susirašinėjimo ir kitokio susižinojimo slapta kontrolė, slaptas patekimas į asmens būstą, tarnybines ir kitas patalpas, uždaras teritorijas, transporto priemones, teisėsaugos institucijos užduotis, sekimas), atlikimo teisinis pagrindas, t. y. teisėjų motyvuotos nutartys, kriminalinės žvalgybos subjekto vadovo, įgalioto vadovo pavaduotojo ar prokuroro nutarimai.

Jei buvo atlikti prokuroro sankcionuoti kriminalinės žvalgybos veiksmai, numatyti Kriminalinės žvalgybos įstatymo 13–15 straipsniuose (nusikalstamos veikos imitavimas, kontroliuojamasis gabenimas, sekimas), byloje turi būti ne tik teisinis tokių veiksmų atlikimo pagrindas, t. y. prokurorų, kontroliuojančių kriminalinės žvalgybos teisėtumą, sankcionuoti kriminalinės žvalgybos subjekto motyvuoti teikimai, bet ir kriminalinės žvalgybos veiksmų atlikimo faktinį pagrindą, numatytą Kriminalinės žvalgybos įstatymo 8 straipsnyje, patvirtinantys duomenys.

Jei baudžiamajame procese panaudojama informacija, gauta vykdant kriminalinės žvalgybos subjekto vadovo ar įgalioto vadovo pavaduotojo sankcionuotą sekimą, byloje, iki perduodant ją į teismą, turi būti tokių veiksmų teisinis ir faktinis pagrindas.

28. Jei informacija gaunama atliekant teisėjo sankcionuotus kriminalinės žvalgybos veiksmus, numatytus Kriminalinės žvalgybos įstatymo 10–12, 15 straipsniuose, kriminalinės žvalgybos subjekto (įslaptintos informacijos rengėjo) pareigūnas, atlikęs kriminalinės žvalgybos tyrimą ir (ar) surašęs kriminalinės žvalgybos veiksmų atlikimo protokolą, ar jo vadovas privalo inicijuoti teismo nutarties (ar jos dalies) išslaptinimą.

Kriminalinės žvalgybos subjektas organizuoja prokurorui, kontroliuojančiam kriminalinės žvalgybos teisėtumą, pateiktų duomenų, kurių pagrindu parengtas motyvuotas teikimas dėl veiksmų sankcionavimo (ar jo dalies), išslaptinimą, o šiuos duomenis ar jų dalį išslaptinus – informuoja Generalinę prokuratūrą ar apygardos prokuratūrą, kurios prokuroras teikė teikimą teismui.

Generalinės prokuratūros, apygardos prokuratūros prokurorai ir (ar) valstybės tarnautojai, atsakingi už įslaptintos informacijos administravimą, gavę informaciją apie duomenų išslaptinimą, organizuoja prokuratūroje esančio teikimo apygardos teismo

pirmininkui (ar jo dalies) išslaptinimą, o išslaptinus šį dokumentą (ar jo dalį) motyvuotu raštu kreipiasi į apygardos teismo pirmininką dėl teismo nutarties (ar jos dalies) išslaptinimo. Apygardos teismui išslaptinus teismo nutartį (ar jos dalį), prokuroras išslaptintą teismo nutartį ar teismo nutarties išrašą įdeda į bylą. Jeigu informacija buvo gauta Kriminalinės žvalgybos įstatymo 9 straipsnyje nustatyta tvarka, kriminalinės žvalgybos subjektas išslaptina motyvuotą teikimą (ar jo dalį) ir kreipiasi į apylinkės teismo pirmininką su prašymu išslaptinti teismo nutartį (ar jos dalį).

29. Dokumentai, patvirtinantys kriminalinės žvalgybos veiksmų atlikimo teisinį pagrindą, išslaptinami Valstybės ir tarnybos paslapčių įstatymo 10 straipsnyje nustatyta tvarka. Jeigu šiuose dokumentuose yra valstybės ar tarnybos paslaptį sudarančios informacijos, kuri negali būti išslaptinama, į bylą dedami tik šių dokumentų išrašai, kuriuose tokios informacijos nėra.

30. Jei baudžiamajame procese panaudojama informacija, gauta atlikus nusikalstamą veiką imituojančius veiksmus, kriminalinės žvalgybos subjektas, iki pradedant ikiteisminį tyrimą ar tuojau po to, kai ikiteisminis tyrimas pradėtas, Valstybės ir tarnybos paslapčių įstatymo nustatyta tvarka išslaptina prokuroro, kontroliuojančio kriminalinės žvalgybos veiksmų teisėtumą, sankcionuotą kriminalinės žvalgybos subjekto motyvuotą teikimą (ar jo dalį) ir sprendžia dėl kitos kriminalinės žvalgybos informacijos ar jos dalies, sudariusios faktinį nusikalstamą veiką imituojančių veiksmų sankcionavimo ir taikymo pagrindą, bei kitos tyrimui reikšmingos kriminalinės žvalgybos informacijos, gautos taikant kriminalinės žvalgybos veiksmus, išslaptinimo (jei ji buvo įslaptinta). Informacija, gauta atlikus nusikalstamą veiką imituojančius veiksmus, panaudojama surašant kriminalinės žvalgybos veiksmų atlikimo protokolą.

Ikiteisminį tyrimą atliekantis pareigūnas ir prokuroras privalo patikrinti pateiktų duomenų pakankamumą. Nustačius, kad pateiktų duomenų nepakanka patvirtinti kriminalinės žvalgybos veiksmų atlikimo faktinį pagrindą, būtina raštu pranešti kriminalinės žvalgybos subjekto vadovui ar jo įgaliotam pareigūnui, priėmusiam sprendimą dėl kriminalinės žvalgybos informacijos panaudojimo baudžiamajame procese. Kriminalinės žvalgybos subjekto vadovas ar jo įgaliotas pareigūnas, gavęs ikiteisminio tyrimo pareigūno ir (ar) prokuroro rašytinį pranešimą, sprendžia klausimą dėl papildomos kriminalinės žvalgybos informacijos išslaptinimo ir įtraukimo į baudžiamąją bylą.

31. Kriminalinės žvalgybos tyrimo metu gavus kriminalinės žvalgybos informacijos apie nusikalstamą veiką, dėl kurios ikiteisminis tyrimas jau pradėtas ir kuri nebuvo kriminalinės žvalgybos objektas, prieš priimant sprendimą panaudoti šią informaciją baudžiamajame procese Rekomendacijų 17.3 punkte numatyta tvarka, kriminalinės žvalgybos subjekto vadovas ar jo įgaliotas vadovo pavaduotojas privalo supažindinti su šia informacija prokurorą, kuris priima sprendimą dėl galimumo panaudoti ją baudžiamajame procese.

32. Ikiteisminiam tyrimui reikšminga informacija, gauta prokuroro, kontroliuojančio kriminalinės žvalgybos teisėtumą, pavedimu ikiteisminio tyrimo metu atlikus kriminalinės žvalgybos veiksmus, kuriais neribojamos asmens teisės, numatytos BPK 44 straipsnio 9 dalyje, negali būti laikoma duomenimis, naudojamais aplinkybėms, turinčioms reikšmės bylai išspręsti teisingai, patvirtinti arba paneigti. Ši informacija gali būti naudojama kitiems ikiteisminio tyrimo veiksmams atlikti, procesinėms prievartos priemonėms taikyti, tokiais proceso veiksmais siekiant gauti informacijos, surasti ir paimti daiktus ir dokumentus, turinčius reikšmės nusikalstamai veikai tirti ir nagrinėti (pvz., kriminalinės žvalgybos tyrimo metu gavus informacijos apie asmenis, mačiusius nusikaltimo įvykį, šie asmenys apklausiami kaip liudytojai; gavus kriminalinės žvalgybos informacijos apie nusikaltimo įrankių slėpimo vietą, daroma krata ir pan.).

33. Kriminalinės žvalgybos subjektų informacinėse sistemose esanti kriminalinės žvalgybos informacija gali būti panaudojama kriminalinės žvalgybos subjekto vadovo ar jo įgalioto vadovo pavaduotojo sutikimu BPK 97 straipsnio ir Valstybės ir tarnybos paslapčių įstatymo nustatyta tvarka.

34. Agentūrinė veikla (kriminalinės žvalgybos slaptųjų dalyvių panaudojimas ar pasinaudojimas kitų asmenų pagalba) ikiteisminio tyrimo metu gali būti vykdoma ir nesant ikiteisminio tyrimo teisėjo sankcijos Kriminalinės žvalgybos įstatymo ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka, tačiau taikant šį būdą gauta ir užfiksuota informacija negali būti panaudojama baudžiamajame procese Rekomendacijų 17.3 punkte nustatyta tvarka.

35. Jei įtariamojo ar dingusio be žinios asmens paieška ikiteisminio tyrimo metu vykdoma naudojant kriminalinės žvalgybos veiksmus, ribojančius asmens teises, numatytas BPK 44 straipsnio 9 dalyje, šiais veiksmais gauta informacija negali būti naudojama baudžiamajame procese Rekomendacijų 17.3 punkte nustatyta tvarka.

IV. SLAPTŲ IKITEISMINIO TYRIMO VEIKSMŲ ATLIKIMAS

36. Prireikus atlikti slaptus ikiteisminio tyrimo veiksmus, vadovaujamasi BPK 154, 158, 159, 160 ir 160^1 straipsniais.

37. Slapti ikiteisminio tyrimo veiksmai atliekami laikantis proporcingumo principo, t. y. tik tais atvejais, kai be jų negalima pasiekti reikiamų proceso tikslų – greitai ir išsamiai atskleisti nusikalstamą veiką.

38. Kreiptis su prašymu priimti nutartį dėl slaptų ikiteisminio tyrimo veiksmų atlikimo į ikiteisminio tyrimo teisėją prokuroras gali nuspręsti savo iniciatyva ir (ar) ikiteisminio tyrimo pareigūno siūlymu.

39. Prokuroras gali reikalauti, kad atliekantis tyrimą ikiteisminio tyrimo pareigūnas raštu motyvuotai pagrįstų slaptų ikiteisminio tyrimo veiksmų taikymo būtinumą. Šis dokumentas saugomas ikiteisminio tyrimo kontrolės byloje.

40. BPK 154 straipsnio nustatyta tvarka kontroliuojama, fiksuojama ir kaupiama informacija, perduodama elektroninių ryšių tinklais (pvz., kontroliuojant elektroninių ryšių tinklais perduodamą informaciją konkrečiu telefono ryšio numeriu ar siunčiamą ir gaunamą informaciją elektroniniu paštu ir kt.).

41. Prokuroro prašyme ikiteisminio tyrimo teisėjui dėl asmenų pokalbių, perduodamų elektroninių ryšių tinklais, klausymo, kitos elektroninių ryšių tinklais perduodamos informacijos kontrolės, fiksavimo ir kaupimo gali būti nenurodomas asmens naudojamas telefono ryšio numeris, elektroninių ryšių tinklų galinis įrenginys ar elektroninio pašto duomenys.

Ikiteisminio tyrimo teisėjui priėmus nutartį, prokuroras, gavęs ikiteisminio tyrimo įstaigos pareigūno tarnybinį pranešimą apie asmens naudojamą telefono ryšio numerį, elektroninių ryšių tinklų galinį įrenginį ar elektroninio pašto adresą ir jų nustatymo aplinkybes, būdus bei priemones, vadovaudamasis BPK 170 straipsnio 3 dalies nuostatomis, rašytiniu nurodymu (atskiru raštu ar rezoliucija) paveda ikiteisminio tyrimo įstaigos padaliniui klausytis nutartyje nurodyto asmens pokalbių, kontroliuoti kitą elektroninių ryšių tinklais perduodamą informaciją telefono ryšio numeriu, elektroninių ryšių tinklų galiniu įrenginiu ar elektroninio pašto adresu. Pranešime turi būti nurodoma ikiteisminio tyrimo teisėjo nutarties data, registracijos numeris, taip pat informacija, pagrįsta ikiteisminio tyrimo duomenimis (nurodomi dokumentai, kuriuose šie duomenys užfiksuoti).

42. Jeigu ikiteisminio tyrimo teisėjo nutartyje nurodytas asmuo nutarties galiojimo laikotarpiu pakeičia arba pradeda komunikuoti nauju telefono ryšio numeriu, elektroninių ryšių tinklų galiniu įrenginiu ar elektroninio pašto adresu, ikiteisminio tyrimo pareigūnas nedelsdamas apie tai informuoja tarnybiniu pranešimu prokurorą.

Tarnybiniame pranešime nurodoma ikiteisminio tyrimo teisėjo nutarties data ir registracijos numeris, naujai nustatytas telefono ryšio numeris, elektroninių ryšių tinklų galinis įrenginys, elektroninio pašto adresas. Informacija apie asmens naudojamą telefono ryšio numerį, elektroninių ryšių tinklų galinį įrenginį, elektroninio pašto adresą ir jų nustatymo aplinkybes, būdus ir priemones turi būti pagrįsta ikiteisminio tyrimo duomenimis, nurodant dokumentus, kuriuose šie duomenys užfiksuoti.

Prokuroras, nesikreipdamas su nauju prašymu į ikiteisminio tyrimo teisėją, pagal BPK 170 straipsnio 3 dalies nuostatas rašytiniu nurodymu (atskiru raštu ar rezoliucija) paveda ikiteisminio tyrimo pareigūnui vykdyti asmens perduodamos informacijos kontrolę pakeistu arba nauju telefono ryšio numeriu, elektroninių ryšių tinklų galiniu įrenginiu ar elektroninio pašto adresu. Ikiteisminio tyrimo pareigūnas apie prokuroro sprendimą informuoja ikiteisminio tyrimo įstaigos padalinį, kuris vykdo elektroninių ryšių kontrolę, nurodydamas nutarties priėmimo datą ir nutartį priėmusį ikiteisminio tyrimo teisėją, prokuroro sprendimo datą, sprendimą priėmusį prokurorą ir veiksmų taikymo trukmę.

43. Neatidėliotinais atvejais, tačiau esant ikiteisminio tyrimo teisėjo nutarčiai, kuria leidžiama klausytis asmenų pokalbių, perduodamų elektroninių ryšių tinklais, ar kontroliuoti kitą elektroninių ryšių tinklais perduodamą informaciją, ikiteisminio tyrimo pareigūnui neturint galimybės kreiptis į prokurorą Rekomendacijų 41 punkte nustatyta tvarka, konkretaus telefono ryšio numerio, elektroninių ryšių tinklų galinio įrenginio ar elektroninio pašto kontrolė gali būti pradėta ikiteisminio tyrimo pareigūno motyvuotu nutarimu.

Apie pradėtą elektroninių ryšių tinklais perduodamos informacijos kontrolę ikiteisminio tyrimo pareigūnas per 24 valandas praneša prokurorui, pateikdamas nutarimo kopiją (paštu, faksu ar kt.) ar elektroniniu paštu atsiųsdamas nutarimo nuskaitytą kopiją. Jeigu terminas baigiasi poilsio ar švenčių dieną, informacija pateikiama ne vėliau kaip kitą dieną po poilsio ar švenčių dienos.

Prokuroras, gavęs tokį pranešimą, patikrina pradėtos elektroninių ryšių tinklų kontrolės konkrečiu telefono ryšio numeriu, elektroninių ryšių tinklų galiniu įrenginiu ar elektroniniu paštu teisėtumą bei pagrįstumą ir nustatęs, kad tokie veiksmai atliekami neteisėtai, vadovaudamasis BPK 170 straipsnio 3 dalies nuostatomis nedelsdamas nurodo tokius veiksmus nutraukti, o gauti duomenys tuojau pat prokuroro nutarimu sunaikinami surašius atitinkamą aktą.

Ikiteisminio tyrimo pareigūnas per 24 valandas apie tai informuoja elektroninių ryšių kontrolę vykdantį ikiteisminio tyrimo įstaigos padalinį, kuris visą surinktą informaciją pagal prokuroro nutarimą nedelsdamas sunaikina savo tvarkomose informacinėse sistemose.

44. Jeigu neatidėliotinais atvejais prokuroras priima nutarimą (BPK 160^1 straipsnis) dėl asmenų pokalbių, perduodamų elektroninių ryšių tinklais, klausymo, kitos elektroninių ryšių tinklais perduodamos informacijos kontrolės, fiksavimo ir kaupimo, nutarime turi būti nurodomas asmens naudojamas konkretus telefono ryšio numeris, elektroninių ryšių tinklų galinis įrenginys ar elektroninio pašto adresas.

45. Ikiteisminio tyrimo teisėjui priėmus nutartį ar neatidėliotinais atvejais prokurorui priėmus nutarimą dėl elektroninių ryšių tinklais perduodamos informacijos kontrolės, fiksavimo ir kaupimo (BPK 154 straipsnis), prokuroras šios nutarties ar nutarimo vykdymą paveda ikiteisminio tyrimo įstaigai.

Ikiteisminio tyrimo teisėjo nutartis ar prokuroro nutarimas ikiteisminio tyrimo įstaigai perduodami su lydimuoju dokumentu. Nutarties ar nutarimo kopiją prokuroras privalo nedelsiant pateikti Generalinei prokuratūrai generalinio prokuroro nustatyta tvarka.

46. Jei ikiteisminio tyrimo įstaiga dėl objektyvių priežasčių negali vykdyti ikiteisminio tyrimo teisėjo nutarties ar prokuroro nutarimo dėl elektroninių ryšių tinklais perduodamos informacijos kontrolės, apie tai privalo nedelsdama raštu informuoti prokurorą.

47. Tyrimui atlikti prireikus iš ūkio subjektų, kurie verčiasi elektroninių ryšių veikla, informacijos apie elektroninių ryšių techninius įvykius (ir įvyksiančius ateityje), fizinio ar juridinio asmens ūkines, finansines operacijas, taip pat informacijos apie finansinių ir (ar) mokėjimo priemonių panaudojimą iš Lietuvos banko, finansų įmonių ir kredito įstaigų, kitų juridinių asmenų, kuriai gauti reikalinga motyvuota teismo nutartis, ikiteisminio tyrimo pareigūnas kreipiasi į prokurorą, kuris esant pagrindui vadovaudamasis BPK 155 straipsnio nuostatomis priima nutarimą ir kreipiasi į ikiteisminio tyrimo teisėją dėl sutikimo.

48. Ūkio subjektų, teikiančių elektroninių ryšių tinklus ir paslaugas, gautos informacijos saugojimo terminus, informacijos teikimo kriminalinės žvalgybos subjektams ir ikiteisminio

tyrimo įstaigoms sąlygos ir tvarka reglamentuojama Lietuvos Respublikos elektroninių ryšių įstatyme (Žin., 2004, Nr. 69-2382; 2012, Nr. 122-6103) (toliau – Elektroninių ryšių įstatymas).

49. Prokuroras ir ikiteisminio tyrimo pareigūnai privalo užtikrinti, kad dėl informacijos apie elektroninių ryšių įvykius ir jų dalyvius būtų kreipiamasi laiku, nes ūkio subjektai, teikiantys elektroninių ryšių tinklus ir paslaugas, turi pareigą tokią informaciją saugoti ne ilgiau kaip 6 mėnesius.

50. Prokuroras ir ikiteisminio tyrimo pareigūnai privalo užtikrinti, kad informacija apie elektroninių ryšių įvykius ir jų dalyvius baudžiamajai bylai būtų pateikta tinkamai įforminta, rašytinė informacija atitiktų oficialiems dokumentams keliamus reikalavimus. Kriminalinės žvalgybos subjektui ar ikiteisminio tyrimo įstaigai gavus informacijos iš ūkio subjektų, teikiančių elektroninių ryšių tinklus ir paslaugas, elektroniniu būdu ir prireikus patvirtinti šios informacijos tikslumą, ikiteisminio tyrimo pareigūnas raštu tiesiogiai kreipiasi į ūkio subjektą ir gauna rašytinį atsakymą Elektroninių ryšių įstatymo 77 straipsnio pagrindu.

51. Prokuroro nutarimas ir ikiteisminio tyrimo teisėjo sutikimas nereikalingi gauti informacijai, tiesiogiai susijusiai su telefono ryšio numeriais ar elektroninių ryšių tinklo galiniais įrenginiais, telefono ryšio numerio, elektroninio pašto adreso ar tinklo galinio įrenginio priklausomybe, taip pat su fizinio ar juridinio asmens sąskaitų numeriais ar banko sąskaitų arba finansinių ir (ar) mokėjimo priemonių priklausomybe ir asmenimis, kuriems suteikta teisė ja disponuoti.

Su nukentėjusiuoju, liudytoju ar kitu proceso dalyviu tiesiogiai susijusi informacija apie elektroninių ryšių paslaugų naudotojų srauto duomenis, ūkines, finansines operacijas, finansinių ir (ar) mokėjimo priemonių panaudojimą gali būti renkama ir šių asmenų prašymu ar sutikimu. Prireikus gauti tokią informaciją, prokuroras ar ikiteisminio tyrimo pareigūnai ūkio subjektams pateikia reikalavimus, surašytus vadovaujantis BPK 97 straipsniu. Kai dėl informacijos kreipiamasi nukentėjusiojo, liudytojo ar kito proceso dalyvio prašymu ar sutikimu, pateikiama ir šio asmens prašymo ar sutikimo kopija, patvirtinta reikalavimą pateikiančio pareigūno.

52. Tiriant nusikaltimus prireikus atlikti slaptus veiksmus ikiteisminio tyrimo pareigūnams neatskleidžiant savo tapatybės arba tyrimą BPK 158 straipsnio 6 dalyje numatytu atveju atlikti asmeniui, kuris nėra ikiteisminio tyrimo pareigūnas (slapta kontroliuoti pašto ir dokumentų siuntas, pašto perlaidas ir jų dokumentus; slapta atlikti kratą ar apžiūrą patalpoje ar kitoje vietoje, asmens kratą, asmens apžiūrą, pašto siuntų, daiktų ir dokumentų poėmį; slapta paimti objektų pavyzdžius lyginamajam tyrimui; slapta patekti į asmens būstą, tarnybines ir kitas patalpas, uždaras teritorijas, transporto priemones ir jas arba jose esančius daiktus ir dokumentus apžiūrėti ar paimti ir (ar) šiose patalpose, transporto priemonėse panaudoti technines priemones, atlikti kitus su tuo susijusius teisėtus veiksmus; užmegzti ryšius su asmenimis, tapusiais nusikalstamos veikos tyrimo objektais ir šių kontaktų metu slapta daryti asmenų pokalbių, kitokio susižinojimo ar veiksmų vaizdo ir (ar) garso įrašus; slapta naudoti technines priemones, kontroliuojant ar fiksuojant asmenų pokalbius, kitokį susižinojimą ar veiksmus, kai nė vienam pokalbio, kitokio susižinojimo ar veiksmų dalyviui apie tokią kontrolę nėra žinoma (išskyrus elektroninių ryšių tinklais perduodamos informacijos kontrolę); atlikti nusikalstamą veiką imituojančius veiksmus, numatytus BPK 158 straipsnio 1 dalyje, atlikti kontroliuojamąjį gabenimą), vadovaujamasi BPK 158 straipsniu.

Jeigu savo tapatybės neatskleidžiančių ikiteisminio tyrimo pareigūnų atliekamais veiksmais gali būti varžoma būsto neliečiamybė, susirašinėjimo ar kitokio susižinojimo ne elektroninių ryšių tinklais slaptumas, tokie veiksmai gali būti atliekami tiriant tik labai sunkius, sunkius ir apysunkius nusikaltimus.

Vienos ikiteisminio tyrimo teisėjo nutarties, priimtos vadovaujantis BPK 158 straipsniu, pagrindu slapta atlikti kratą, asmens apžiūrą, pašto siuntų, daiktų ir dokumentų poėmį, slapta paimti objektų pavyzdžius lyginamajam tyrimui galima tik vieną kartą. Jei tyrimo metu būtina

slapta patekti į gyvenamąsias ar negyvenamąsias patalpas, transporto priemones daugiau nei vieną kartą, prokuroro prašyme ikiteisminio tyrimo teisėjui nurodoma ne tik slaptų veiksmų trukmė, bet ir kiek kartų per šį laikotarpį ir kokiais tikslais prašoma leidimo slapta patekti į patalpas ar transporto priemones. Jei BPK 158 straipsnyje numatytais pagrindais ir tvarka atliekant slaptus ikiteisminio tyrimo veiksmus norima fotografuoti, filmuoti, daryti garso ir vaizdo įrašą, tai taip pat turi būti nurodyta prokuroro prašyme ikiteisminio tyrimo teisėjui.

Atliekant slaptą kratą ar apžiūrą patalpoje ar kitoje vietoje, asmens kratą, asmens apžiūrą, pašto siuntų, daiktų ir dokumentų poėmį, slapta paimant objektų pavyzdžius ar objektų pavyzdžius lyginamajam tyrimui, turi būti priimtas prokuroro nutarimas ar ikiteisminio tyrimo teisėjo nutartis BPK III dalyje nustatyta tvarka.

53. Prokuroras, vadovaudamasis BPK 158 straipsniu, gali kreiptis į ikiteisminio tyrimo teisėją su atskirais prašymais leisti atlikti atskirus Rekomendacijų 52 punkte numatytus veiksmus arba su vienu prašymu leisti atlikti kompleksą šiame punkte nurodytų veiksmų.

54. Rekomendacijų 52 punkte nurodyti veiksmai gali būti atliekami kartu su veiksmais, numatytais BPK 154, 159 ir 160 straipsniuose. Dėl leidimo juos atlikti prokuroras, vadovaudamasis atitinkamais BPK straipsniais, gali pateikti vieną bendrą ar atskirus prašymus ikiteisminio tyrimo teisėjui.

55. Nusikalstamą veiką imituojantys veiksmai – tai teisėjo sankcionuoti veiksmai, formaliai turintys nusikalstamos veikos požymių, atliekami siekiant apginti nuo nusikalstamo kėsinimosi įstatymų saugomas asmens teises ir laisves, nuosavybę, visuomenės ir valstybės saugumą. Šiais veiksmais nusikalstama veika nedaroma, jais tik imituojamas nusikalstamas elgesys, siekiant atskleisti nusikaltimus, nustatyti nusikaltimą padariusį asmenį ir nusikaltimo aplinkybes.

56. Atliekant nusikalstamą veiką imituojančius veiksmus, draudžiama provokuoti asmenį padaryti nusikalstamą veiką. Provokacija suprantama kaip asmens lenkimas (kurstymas) padaryti nusikalstamą veiką, turint tikslą jį patraukti baudžiamojon atsakomybėn dėl nusikalstamos veikos, kuri buvo padaryta sukurščius. Provokaciniais veiksmais apribojama asmens veiksmų pasirinkimo laisvė ir dėl to asmuo padaro ar kėsinasi padaryti nusikalstamą veiką, kurios prieš tai neketino daryti. Provokacija kaip veika gali pasireikšti ir kito asmens lenkimu padaryti konkrečią nusikalstamą veiką jį įtikinėjant, grasinant, šantažuojant ar naudojant kitus veiksmus, palaužiančius asmens valią ir sąlygojančius jo apsisprendimą elgtis nusikalstamai.

Nusikalstamą veiką imituojančiais veiksmais negali būti kurstoma ar provokuojama daryti naują nusikaltimą, negali būti kurstoma padaryti nusikalstamą veiką, kurią asmuo tik rengė ir tokius veiksmus nutraukė. Šiais veiksmais galima tik prisijungti prie tęstinių ar trunkamųjų nusikaltimų, taip pat kitų besitęsiančių, bet nepasibaigusių, nusikaltimų, kai nusikalstama veika tęsiasi be ikiteisminio tyrimo įstaigų pareigūnų ar šių įstaigų slaptųjų kriminalinės žvalgybos dalyvių pastangų.

57. Prokurorui, kontroliuojančiam kriminalinės žvalgybos teisėtumą, pagal Kriminalinės žvalgybos įstatymą sprendžiant dėl nusikalstamą veiką imituojančių veiksmų sankcionavimo ar ikiteisminio tyrimo teisėjui sprendžiant dėl leidimo atlikti nusikalstamą veiką imituojančius veiksmus, numatytus BPK 158 straipsnio 1 dalyje ar 159 straipsnio 1 dalyje, turi būti pateikti įstatymų nustatyta tvarka gauti duomenys, kad iki tokių veiksmų sankcionavimo momento asmuo rengėsi daryti ar darė nusikalstamą veiką, t. y. kad sankcionuojamais veiksmais siekiama prisijungti prie asmens jau rengiamos ar daromos nusikalstamos veikos.

Jei atliekant kriminalinės žvalgybos tyrimą buvo atliekami nusikalstamą veiką imituojantys veiksmai, duomenys, patvirtinantys faktinį šių veiksmų sankcionavimo ir atlikimo pagrindą, ir prokuroro, kontroliuojančio kriminalinės žvalgybos veiksmų teisėtumą, sankcionuotas kriminalinės žvalgybos veiklos subjekto vadovo ar jo įgalioto vadovo pavaduotojo motyvuotas teikimas (ar jo dalis) turi būti pateikti pridėti prie baudžiamosios bylos. Prokuroras gali kreiptis į ikiteisminio tyrimo teisėją su prašymu leisti atlikti

nusikalstamą veiką imituojančius veiksmus, numatytus BPK 158 straipsnio 1 dalyje, tik tuo atveju, kai yra pakankamai duomenų apie asmens, dėl kurio atliekamas tyrimas, nusikalstamą veiką, o kreiptis su prašymu atlikti veiksmus, numatytus BPK 159 straipsnio 1 dalyje, – tik gavęs informaciją, kad asmeniui siūloma padaryti nusikaltimą ar dalyvauti jį darant. Tokie duomenys privalo būti pagrįsti baudžiamosios bylos medžiaga.

58. Atliekant ikiteisminį tyrimą Kriminalinės žvalgybos įstatymo nustatyta tvarka gauti ir užfiksuoti duomenys, pagrindžiantys nusikalstamą veiką imituojančių veiksmų taikymą, ir kita baudžiamajame procese naudojama kriminalinės žvalgybos informacija turi būti tikrinami BPK numatytais proceso veiksmais kartu įvertinant, ar atliekant tokius veiksmus nebuvo provokuojama daryti nusikalstamą veiką, atkreipiant dėmesį į atvejus, kai įtariamasis ar gynyba iškelia išprovokavimo versiją.

59. Prokuroras privalo atsižvelgti į tai, kad teismai turi pareigą atliekant įrodymų tyrimą pirmosios ar (ir) apeliacinės instancijos teisme tikrinti, ar taikant nusikalstamą veiką imituojančius veiksmus kriminalinės žvalgybos arba ikiteisminio tyrimo metu nebuvo provokuojama padaryti nusikalstamą veiką, taip pat ir tikrinti tokių veiksmų taikymo pagrindą. Todėl medžiaga, kuria remiantis buvo sankcionuotas nusikalstamą veiką imituojančių veiksmų taikymas, paprastai pateikiama teismui su kitais ikiteisminio tyrimo duomenimis arba teismui pareikalavus. Šie duomenys teisme tiriami vadovaujantis bendromis įrodymų tyrimo teisiamajame posėdyje taisyklėmis, juos atskleidžiant visiems bylos nagrinėjimo teisme proceso dalyviams, nes BPK 301 straipsnio 1 dalyje draudžiama nuosprendžius grįsti duomenimis, kurie nebuvo išnagrinėti teisiamajame posėdyje. Vienintelė išimtis, kai informacija gali būti žinoma teismui, tačiau jos negali žinoti proceso dalyviai, yra numatyta BPK 202 straipsnyje, draudžiančiame atskleisti nukentėjusiojo ar liudytojo, kuriam taikomas anonimiškumas, tapatybę nurodančius duomenis. Tai reiškia, kad, išskyrus BPK 202 straipsnyje numatytą išimtį, teismas negali turėti daugiau informacijos, negu proceso šalys. Nuosprendžio priėmimo negali lemti argumentai, kuriuos ginčyti proceso šalims nesudaromos galimybės.

60. Duomenys, kuriuos žino teismas, byloje dalyvaujantiems asmenims gali būti neatskleisti tik esant ypatingiems atvejams, kai yra su kaltinamojo teisėmis konkuruojančių interesų (pvz., nacionalinis saugumas arba poreikis apsaugoti liudytojus nuo persekiojimo, išsaugoti paslaptyje policijos tyrimo metodus). Gali būti neatskleisti tik tie duomenys, kurie yra valstybės ar tarnybos paslaptis ir negali būti išslaptinami. Jei tam tikrus duomenis, kuriuos tirti prašo proceso dalyvis ar nusprendžia išreikalauti teismas, atsisakoma pateikti nagrinėjant bylą teisme, turi būti nurodomas įstatyme numatytas pagrindas, kuriuo remiantis informacija negali būti viešinama įrodymų tyrimo etapo metu.

Atsižvelgiant į Valstybės ir tarnybos paslapčių įstatymo 15 straipsnio 3 dalies nuostatą, kad atliekant ikiteisminį tyrimą ir nagrinėjant baudžiamąją bylą, kurių medžiagoje yra įslaptintos informacijos, įtariamasis (kaltinamasis) ir įtariamojo (kaltinamojo) gynėjai BPK nustatyta tvarka turi teisę susipažinti su bylos medžiagoje esančia įslaptinta informacija, išskyrus nukentėjusiojo ar liudytojo, kuriam taikomas anonimiškumas, asmens tapatybę padedančius nustatyti duomenis, įslaptinta informacija gali būti pateikiama susipažinti teismui ir minėtiems proceso dalyviams, nagrinėjama neviešame teismo posėdyje.

61. Nusikalstamą veiką imituojantys veiksmai, numatyti BPK 158 straipsnio 1 dalyje, atliekami BPK 159 straipsnyje nustatyta tvarka, kai baudžiamojoje byloje turima duomenų apie rengiamus daryti ar daromus nusikaltimus ir ikiteisminio tyrimo pareigūnams (ypatingais atvejais ir kitiems asmenims) tiriant šiuos nusikaltimus būtina atlikti nusikalstamą veiką imituojančius veiksmus neatskleidžiant savo tapatybės. Prokuroras, vadovaudamasis BPK 158, 159 straipsniais, gali nuspręsti kreiptis į ikiteisminio tyrimo teisėją su prašymu priimti nutartį leisti atlikti tokius veiksmus tiek savo iniciatyva, tiek ikiteisminio tyrimo pareigūno siūlymu. Prokuroras gali pareikalauti, kad atliekantis tyrimą ikiteisminio tyrimo pareigūnas raštu motyvuotai pagrįstų nusikalstamą veiką imituojančių veiksmų atlikimo būtinumą.

Jei atliekant nusikalstamą veiką imituojančius veiksmus, numatytus BPK 158 straipsnio

1 dalyje, norima fotografuoti, filmuoti, daryti vaizdo ir (ar) garso įrašą, šie veiksmai turi būti nurodyti prokuroro prašyme ikiteisminio tyrimo teisėjui.

62. Nusikalstamą veiką imituojantys veiksmai, numatyti BPK 159 straipsnio 1 dalyje, gali būti atliekami, kai prokuroras iš asmens gavo informaciją, kad tam asmeniui siūloma padaryti nusikaltimą (nesunkų, apysunkį, sunkų ar labai sunkų) ar dalyvauti jį darant. Jei asmuo su tokia informacija kreipiasi į ikiteisminio tyrimo įstaigą, ši gautą informaciją nedelsdama turi pateikti prokurorui sprendimui dėl tokių veiksmų taikymo būtinumo priimti.

Informaciją apie siūlymą padaryti nusikaltimą ar dalyvauti jį darant asmuo gali pateikti prieš pradedant ikiteisminį tyrimą ir (ar) ikiteisminio tyrimo metu rašytiniu pareiškimu arba žodžiu, tačiau pateikus informaciją žodžiu turi būti surašytas protokolas–pareiškimas, o vėliau ikiteisminio tyrimo metu tokia informacija fiksuojama liudytojo apklausos protokole.

63. Jeigu nusikalstamą veiką imituojantys veiksmai atliekami tik BPK 159 straipsnyje numatytu pagrindu ir tvarka, šiame straipsnyje numatytame prokuroro prašyme ikiteisminio tyrimo teisėjui, be leidimo asmeniui atlikti nusikalstamą veiką imituojančius veiksmus, gali būti prašoma ir leisti techninėmis priemonėmis fiksuoti tam asmeniui pokalbius, kitokį susižinojimą ir (ar) fiksuoti veiksmus: fotografuoti, filmuoti, daryti garso ir (ar) vaizdo įrašus.

Jei pokalbius, kitokį susižinojimą ir (ar) veiksmus techninėmis priemonėmis fiksuos ikiteisminio tyrimo pareigūnai (ir žinant, ir nežinant nusikalstamą veiką imituojančiam asmeniui), prokuroras, teikdamas prašymą ikiteisminio tyrimo teisėjui, be BPK 159 straipsnio turi vadovautis ir BPK 158 straipsniu.

64. Ikiteisminio tyrimo pareigūnai (BPK 158 straipsnio 6 dalyje numatytais atvejais ir kiti asmenys), tirdami nusikaltimus atvejais, numatytais BPK 159 straipsnio 1 dalyje, gali atlikti nusikalstamą veiką imituojančius veiksmus neatskleisdami savo tapatybės, prisijungdami prie tokių rengiamų ar daromų veikų, jei jos numatytos BPK 158 straipsnio 1 dalyje. Tokiu atveju prokuroras, kreipdamasis su prašymu į ikiteisminio tyrimo teisėją leisti ikiteisminio tyrimo pareigūnams atlikti nusikalstamą veiką imituojančius veiksmus, turi vadovautis BPK 158 ir 159 straipsniais.

65. Asmuo, kuriam leidžiama atlikti nusikalstamą veiką imituojančius veiksmus, privalo būti pasirašytinai supažindintas su ikiteisminio tyrimo teisėjo nutartimi, kurioje nurodomi konkretūs veiksmai, kuriuos leidžiama tam asmeniui atlikti, ir Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso (toliau – BK) 32 straipsnio bei BPK 158 ir (ar) 159 straipsnių nuostatomis. Šis asmuo taip pat informuojamas apie nusikalstamą veiką imituojančių veiksmų nutraukimą, kai šie veiksmai nutraukiami nepasibaigus terminui. Asmenį supažindinus su ikiteisminio tyrimo teisėjo nutartimi, taip pat ir pranešus apie nusikalstamą veiką imituojančių veiksmų nutraukimą, surašomas protokolas.

66. Kai tyrimas atliekamas dėl sunkaus, labai sunkaus ar apysunkio nusikaltimo ir yra kiti BPK 199 straipsnyje numatyti pagrindai, ikiteisminio tyrimo pareigūnams (arba BPK 158 straipsnio 6 dalyje numatytais atvejais ir kitiems asmenims), atlikusiems tyrimą BPK 158 straipsnio nustatyta tvarka, gali būti suteikiamas anonimiškumas.

Sprendimas dėl anonimiškumo taikymo priimamas BPK 200 straipsnyje numatyta tvarka. Tokiu atveju tyrimo veiksmų protokolai ir kiti bylos dokumentai turi būti surašomi pagal BPK 201 straipsnio reikalavimus. Anonimiškumas esant pagrindui gali būti suteiktas iki prokuroro kreipimosi į ikiteisminio tyrimo teisėją su prašymu.

Prokuroras prašyme ikiteisminio tyrimo teisėjui leisti ikiteisminio tyrimo pareigūnams atlikti veiksmus neatskleidžiant savo tapatybės ikiteisminio tyrimo pareigūną ar kitą asmenį įvardija numeriu. Anonimiškumas esant pagrindui gali būti suteiktas ir vėliau, prieš atliekant tyrimo veiksmus.

Ikiteisminio tyrimo veiksmo protokole ikiteisminio tyrimo pareigūnas ar kitas asmuo, kuris atliko veiksmus neatskleisdamas savo tapatybės ir kuriam taikomas anonimiškumas, taip pat įvardijamas numeriu. Tokiu atveju anksčiau surašyti dokumentai, kuriuose buvo nurodyti tokio asmens tapatybės duomenys, taip pat įslaptinami BPK 201 straipsnio 1 dalyje nustatyta tvarka, t. y. laikomi voke su specialiu tyrimo veiksmo protokolo priedu. Tikrieji asmens

tapatybės duomenys surašomi specialiame tyrimo veiksmo protokolo priede, kuris laikomas užantspauduotame voke ir saugomas atskirai nuo baudžiamosios bylos.

Ikiteisminio tyrimo teisėjo nutartis, kuri negali būti įslaptinta, dedama į bylą. Ikiteisminio tyrimo pareigūną ar kitą asmenį, kuriam taikomas anonimiškumas, supažindinus su ikiteisminio tyrimo teisėjo nutartimi leisti atlikti nusikalstamą veiką imituojančius veiksmus ir pranešus apie šių veiksmų nutraukimą, protokolas turi būti surašomas BPK 201 straipsnyje nustatyta tvarka.

67. Jei ikiteisminio tyrimo metu norima slapta tiesiogiai stebėti (tiek vizualiai, tiek panaudojant technines priemones, taip pat ir elektronines) asmenį, transporto priemonę arba objektą, t. y. juos slapta sekti ir sekimo metu daryti vaizdo, garso įrašą arba filmuoti, būtina vadovautis BPK 160 straipsniu.

Paprastai asmenų, judančių transporto priemonių ar objektų slaptas sekimas atliekamas per atstumą (tiesiogiai nekontaktuojant su sekamu asmeniu) bei neįrengiant techninių priemonių patalpų ar transporto priemonių viduje (pvz., transporto priemonės viduje įrengiant globalios padėties nustatymo sistemos (GPS) imtuvą).

BPK 160 straipsniu būtina vadovautis ir tuo atveju, jei panaudojant technines priemones reikia nustatyti telekomunikacijų ar kito elektroninio ryšio galinio įrenginio (pvz., mobiliojo ryšio telefono aparato ar radijo ryšio įrenginio) tikslią buvimo vietą realiu laiku.

68. Slaptas sekimas gali būti atliekamas tiriant visas nusikalstamas veikas (nusikaltimus ir baudžiamuosius nusižengimus), taip pat atliekant ikiteisminį tyrimą pagal kodą 555000, siekiant nustatyti asmens mirties priežastį, arba pagal kodą 556000, siekiant surasti dingusį be žinios asmenį.

69. Slapto sekimo protokolas ir kiti su slaptu sekimu susiję bylos dokumentai, kai sekimą atlieka specializuotas padalinys, surašomi vadovaujantis BPK 201 straipsnyje nustatytomis taisyklėmis. Slapto sekimo protokole pareigūnas (-ai), atlikęs (-ę) slaptą sekimą, pagal BPK 201 straipsnio 1 dalies reikalavimus turi būti įvardijamas (-i) numeriu (-iais). Pagal BPK 201 straipsnio 2 dalį tokio slaptą sekimą atlikusio pareigūno tikrieji asmens tapatybės duomenys surašomi specialiame tyrimo veiksmo protokolo priede, kuris laikomas voke ir saugomas atskirai nuo baudžiamosios bylos ikiteisminio tyrimo įstaigos padalinyje, kurio pareigūnas atliko sekimą. Šis vokas užantspauduojamas, užregistruojamas ir saugomas teisės aktų, reglamentuojančių įslaptintos informacijos administravimą, nustatyta tvarka. Toks sekimo padalinio pareigūnas paties slapto sekimo protokolo nesurašo ir nepasirašo. Slapto sekimo protokolą gali surašyti ir pasirašyti prokuroras ar ikiteisminio tyrimo pareigūnas, neatlikęs slapto sekimo.

70. Slaptą sekimą atlikusio pareigūno rašytiniu sutikimu slapto sekimo protokolas gali būti surašomas vadovaujantis BPK 179 straipsnyje numatytomis taisyklėmis. Toks pareigūnas gali būti apklausiamas kaip liudytojas vadovaujantis bendra tvarka.

71. Pradėjus ikiteisminį tyrimą pagal BK 242 arba 243 straipsnį dėl ieškomo asmens, nuteisto arešto ar laisvės atėmimo bausme, arba negrįžusio į kardomojo kalinimo vietą ar vengiančio atlikti su laisvės atėmimu nesusijusią bausmę arba baudžiamojo poveikio priemones, įtariamojo paieška gali būti vykdoma atliekant BPK numatytus proceso veiksmus, taip pat ir kriminalinės žvalgybos veiksmus, numatytus Kriminalinės žvalgybos įstatymo, o slapti ikiteisminio tyrimo veiksmai, numatyti BPK 154 ir 158 straipsniuose, negalimi.

72. Pradėjus tyrimą pagal kodą 555000, siekiant nustatyti asmens mirties priežastį, slapti ikiteisminio tyrimo veiksmai, numatyti BPK 154, 158 ir 159 straipsniuose, negali būti atliekami.

V. IKITEISMINIO TYRIMO METU GAUTŲ DUOMENŲ FIKSAVIMO TVARKA

73. Protokolas rašomas atliekant slaptą ikiteisminio tyrimo veiksmą ar tuojau pat jį pabaigus. Protokolas gali būti rašomas ir nepasibaigus ikiteisminio tyrimo teisėjo sankcijos terminui, jei gautus duomenis būtina panaudoti ikiteisminio tyrimo metu.

74. Protokolas rašomas ir tais atvejais, kai atlikus slaptą ikiteisminio tyrimo veiksmą reikšmingų ikiteisminiam tyrimui duomenų negauta.

75. Atlikus slaptus ikiteisminio tyrimo veiksmus, numatytus BPK 154, 158 ir 159 straipsniuose, protokolas surašomas pagal taisykles, numatytas BPK 179 straipsnyje, o jei taikomas anonimiškumas, ir pagal taisykles, nustatytas BPK 201 straipsnyje.

76. Slaptų ikiteisminio tyrimo veiksmų (išskyrus slaptą sekimą) protokolus surašo ikiteisminio tyrimo pareigūnai, kurie tuos veiksmus atliko ir gali patvirtinti gautų duomenų tikrumą.

77. Atlikus slaptus ikiteisminio tyrimo veiksmus, numatytus BPK 154, 158, 159 ir 160 straipsniuose, protokole išdėstomi tik tyrimui reikšmingi duomenys: pateikiamas apibendrintas tyrimo veiksmo aprašymas ir rezultatai, o jei buvo daromas garso įrašas – pažodžiui tiksliai užfiksuotas pokalbio dalies turinys paprastai ta kalba, kuria vyko pokalbis, nurodant pokalbio dalyvius. Jei pokalbis vyko ne lietuvių kalba ir pokalbio turinys užrašytas ta kalba, kuria vyko pokalbis, padaromas protokolo dalies vertimas į lietuvių kalbą. Protokole, be kitų duomenų, išvardytų BPK 179 straipsnyje, nurodomas tyrimo veiksmų atlikimo laikas, taip pat konkrečių ikiteisminiam tyrimui reikšmingų duomenų gavimo laikas. Informacija apie naudotas technines priemones (jų specifikaciją) ir (ar) detalūs duomenys apie kriminalinės žvalgybos informacijos rinkimo būdų ir priemonių naudojimą protokole nenurodomi.

78. Prie protokolo pridedama: nuotraukos, negatyvai, skaitmeninės informacijos laikmenos, garso, vaizdo įrašai ir kiti techninių priemonių panaudojimo atliekant tyrimo veiksmus rezultatai.

79. Vaizdo ir garso įrašų, padarytų BPK 158, 159 ir 160 straipsniuose nustatyta tvarka atliekant slaptus ikiteisminio tyrimo veiksmus, originalai laikomi prie baudžiamosios bylos. Nesant techninių galimybių originalių vaizdo ir garso įrašų pridėti prie baudžiamosios bylos (pvz., garso ir vaizdo įrašai padaryti pirminio skaitmeninio įrašymo įrenginio kaupiklyje ar elektroniniame įrenginyje naudojamame informacijos kaupiklyje), daroma šių įrašų kopija ir tai nurodoma slaptų ikiteisminio tyrimo veiksmų protokole. Jeigu originalūs įrašai nesunaikinami ir nepridedami prie baudžiamosios bylos, protokoluose nurodoma jų laikymo vieta. Įrašų kopijos gali būti daromos ir kitais atvejais, tačiau tik prokuroro rašytiniu leidimu ar ikiteisminio tyrimo teisėjo sutikimu BPK 162 straipsnyje nustatyta tvarka. Ikiteisminio tyrimo kontrolės byloje turi būti duomenys apie tokių įrašų kopijų darymą, perdavimą ir saugojimo vietą.

80. Duomenys (pokalbių įrašai, trumposios žinutės ir t. t.), gauti BPK 154 straipsnyje nustatyta tvarka kontroliuojant elektroninių ryšių tinklais perduodamą informaciją, iš pirminių skaitmeninių informacijos kaupiklių perrašomi į skaitmenines informacijos laikmenas dviem egzemplioriais, kurių vienas laikomas prie baudžiamosios bylos, o kitas – ikiteisminio tyrimo įstaigoje, kurioje buvo atliekamas šis tyrimo veiksmas. Esant techninėms galimybėms saugoti duomenis pirminiuose skaitmeniniuose informacijos kaupikliuose, gauti duomenys į antrą skaitmeninę informacijos laikmeną neperrašomi ir laikomi iki baudžiamojo proceso pabaigos.

81. Slaptų ikiteisminio tyrimo veiksmų ir baudžiamajame procese naudojami kriminalinės žvalgybos veiksmų protokolai bei šių veiksmų garso ir vaizdo įrašai laikytini ikiteisminio tyrimo duomenimis, todėl jie turi būti saugomi vietose, užtikrinančiose jų išsaugojimą ir neskelbtinumą.

VI. SLAPTŲ IKITEISMINIO TYRIMO VEIKSMŲ PABAIGIMAS

82. Slapti ikiteisminio tyrimo veiksmai turi būti nedelsiant nutraukti, kai tai tampa nereikalinga (BPK 11 straipsnio l dalis). Sprendimą dėl tokių priemonių taikymo nutraukimo priima ikiteisminį tyrimą atliekantis prokuroras ar ikiteisminio tyrimo pareigūnas, esant būtinumui suderinęs su prokuroru.

83. Asmeniui, kuriam buvo taikoma bent viena BPK XII skyriuje numatytų procesinių

prievartos priemonių jam nežinant, baigus tokią priemonę taikyti turi būti raštu pranešta apie ją. Prokuroras ar ikiteisminio tyrimo pareigūnas privalo tai padaryti iš karto, kai tampa įmanoma nepakenkiant tyrimo sėkmei (BPK 161 straipsnio l dalis). Pranešimo laiką ikiteisminio tyrimo pareigūnas privalo suderinti su prokuroru. Pranešime asmeniui nurodoma tik tai, kad ikiteisminio tyrimo metu jo atžvilgiu buvo taikyta procesinė prievartos priemonė ir įvardijama kokia.

84. Jei baudžiamasis procesas nutraukiamas, visa apie privatų asmens gyvenimą surinkta informacija turi būti sunaikinama nedelsiant. Sprendimą dėl tokios informacijos sunaikinimo priima prokuroras pasibaigus BPK 214 straipsnyje numatytam proceso sprendimo nutraukti ikiteisminį tyrimą apskundimo terminui arba išnagrinėjus proceso dalyvių skundus dėl ikiteisminio tyrimo nutraukimo. Prokurorui priėmus nutarimą sunaikinti informaciją, ji sunaikinama surašius atitinkamą aktą, kuris saugomas baudžiamojoje byloje. Informaciją naikina ikiteisminį tyrimą atlikęs ikiteisminio tyrimo pareigūnas arba prokuroras.

85. Pagal BPK 161 straipsnio 2 ir 3 dalis naikinama informacija apie privatų asmens gyvenimą ir informacija, kuri nebus naudojama baudžiamajame procese kaip neturinti su juo ryšio, gauta atlikus ne tik slaptus ikiteisminio tyrimo veiksmus, bet ir atlikus kitus tyrimo veiksmus, pateikta kitų proceso dalyvių ar gauta kitų įstatymų pagrindu (pvz., Kriminalinės žvalgybos įstatymo) ir perkelta į baudžiamąją bylą.

86. Pagal BPK 161 straipsnį nėra naikinama informacija, kuri buvo gauta atlikus slaptus ikiteisminio tyrimo veiksmus ir buvo pripažinta neturinčia reikšmės tyrimui ir neįtraukta į tyrimo veiksmų protokolus ar prie jų nepridėta. Tyrimui reikšmės neturintys garso ir vaizdo įrašai, kurių nėra bendroje laikmenoje su reikšmingais bylai įrašais, prie bylos nepridedami ir prokuroro nutarimu tuojau pat sunaikinami vadovaujantis BPK 154 straipsnio 7 dalimi, 158 straipsnio 8 dalimi ar 160 straipsnio 3 dalimi surašius atitinkamą aktą.

Ikiteisminio tyrimo pareigūnai dėl tyrimui reikšmės neturinčių garso ar vaizdo įrašų sunaikinimo privalo kreiptis į prokurorą motyvuotu raštu iš karto, kai slaptas ikiteisminio tyrimo veiksmas būna atliktas. Prokuroras, nusprendęs sunaikinti tyrimui reikšmės neturinčius garso ar vaizdo įrašus, nutarime privalo nurodyti naikintinų įrašų darymo laiką, vietą, galinio įrenginio numerį ir (ar) fiksuotų pokalbių, kitokio susižinojimo ar veiksmų dalyvius, kurių atžvilgiu buvo atliekami veiksmai. Draudžiama nurodyti garso ir (ar) vaizdo ar kitos sunaikinamos informacijos turinį.
